

KANDIDATNUMMER 3380

Sidetall 1 av 5

Husk å skrive kandidatnummer og sidetall på hver side av besvarelsen!

ISSN 0130

Intensivt mellomkurs i norsk, trinn III

Skriftlig eksamen

4 timer

Den internasjonale sommerskole

Universitetet i Oslo

2015

I Lytteprøve

Spørsmål. Svar med hele setninger. Skriv svarene på dette arket.

1. Hvordan er statusen for dialektene i Norge sammenliknet med andre nordiske land?

2 Sammenliknet med andre ^{nordiske} land har dialektene i Norge høy status. De fleste norske politikere snakker dialekter.

2. Hvorfor finnes det ikke en offisiell uttaleordbok for norsk?

2 Det finnes ikke en offisiell uttaleordbok for norsk fordi ingen av dialekter har fått en offisiell status, fordi Norge ikke har en normert talemåle.

3. Hva er årsaken til at talemålet i hovedstaden ofte har høy status i mange land?

2 Årsaken er at den politiske, økonomiske og kulturelle eliten er plassert i hovedstaden og bruker dette talemålet.

4. I Norge var det lenge slik at folk som flyttet til Oslo forandret dialekten sin.

Hva var årsakene til dette?

2 Folk som flyttet til Oslo forandret dialekten sin fordi de følte seg dumme hvis de brukte dialekten sin.

5. Nevn fire trekk som kjennetegner den generelle samfunnsutviklingen i Norge i 1970-årene.

2 Fire trekk som kjennetegner den generelle samfunnsutviklingen i Norge i 1970-årene er miljøkamp, kvinnekamp, diskusjon om medlemskap i EU, kamp for samenes rettigheter, for oljeborring.

6. Hvilke konsekvenser hadde utviklingen på 1970-tallet for synet på og bruken av dialektene?

2 Konsekvensene som hadde utviklingen på 1970-tallet var at mennesker begynte å bruke sine dialekter i hovedstaden, og det kjennetegnet at de var stolte av sine hjemsteder.

7. Hvilke dialekter er ifølge Arne Torp mest utsatt for forandringer på 2000-tallet?

1 Ifølge Arne Torp er det tradisjonelle ^{rike} dialekter som kan bli erstattet med dialekter som brukes på østlandet

8. Hva ser Arne Torp som hovedårsaken til dialektforandringer hos unge mennesker på 2000-tallet?

2 Hovedårsaken til dialektforandringer hos unge mennesker på 2000-tallet er det hvordan de lever og bor. De unge bor ikke på bygda men i byer. Det skjedde mental urbanisering blant folkene i distrikter.

9. Hva inneholder boken *Leve dialekten – en mental språkreise* av Gunnhild Kverness?

Denne boken forteller oss at vi ikke trenger å bekymre oss at dialekter forsvinner. Den inneholder 14 intervjuer med kjente nordmenn som snakker dialekter. 2

10. Hva mener sangeren Kari Bremnes er viktigst for å beholde dialekten sin?

Med det mener sangeren: Det at dialekt viser hvor man kommer fra, er viktigst for å beholde dialekten sin. 1

II Tekst med oppgaver

Operasjon avlogging

Aftenposten, 24.01.2015

«Pappa, elsker du mobilen din høyere enn du elsker meg?» Spørsmålet fra sjuåringen kom ikke direkte overraskende. Situasjonene der Lars Bratsberg holdt ett øye på ungene og det andre på mobilen, var blitt så mange at han ikke merket det selv. «Så klart jeg ikke elsker mobilen min mer enn deg», svarte han beroligende, men inni seg var han usikker. Hadde han gått for langt?

Negative konsekvenser

Mobilbruk er et sikkert samtaleemne når folk over 30 år møtes til middag. De er også den siste generasjonen som husker hvordan verden var uten Internett. Gjennomsnittsnordmannen sjekker smarttelefonen sin 150 ganger i døgnet, eller hvert sjette minutt. Den forstyrrer parforholdet, ødelegger samtaler, gir dårlig nattesøvn, og barna står fullstendig overlatt til seg selv og skriker etter oppmerksomhet mens foreldrene sitter som zombier. Er alt helsvart eller gjøres det noe for å endre situasjonen? Flere har nå begynt å tenke på hvordan de bruker digitale verktøy. Bedrifter har mobilfrie møter. Familier innfører regler for de voksne om å legge vekk smarttelefoner, iPader og laptopen til barna er i seng. «Tidens store moteord blant foreldre er nærvær», skrev den danske avisen *Politiken* tidligere i år.

Flaut

Etter konfrontasjonen med datteren begynte Lars Bratsberg å sette mobilen på lydløs og legge den i gangen. Nå er Bratsberg, som til daglig jobber i Google, hjemme i sin tredje pappapermisjon. Og sønnen Mads får sannsynligvis vokse opp med en mer nærværende pappa enn storesøstrene. Hver ettermiddag fra klokken fem til ni skrur Lars av mobiltelefonen.

Det siste halvannet året har han brukt på å skrive boken Logg av sammen med IT-gründer Thomas Moen, som i likhet med Bratsberg erfarte at mobilbruken hans hadde gått for langt. «Når jeg ser tilbake på hvor fjern jeg var i sosiale sammenhenger før, blir jeg flau», sier Moen.

Verken han eller Bratsberg mener det er en god idé å logge helt av, men de håper folk vil begynne å reflektere og ta mer bevisste valg rundt sin egen teknologibruk.

Ingen ny kritikk

Begrensninger av egen teknologibruk vil trolig bli en ny måte å vise hvilken sosial gruppe man tilhører, på samme måte som for eksempel trening og *slow food* er det. Dette er fenomener som først og fremst er utbredt i den sosiale, økonomiske og kulturelle eliten. Både Lars Bratsberg og Thomas Moen tror at bevisst teknologibruk kan bli en klassemarkør. «Vi håper at det ikke bare blir en trend i enkelte miljøer, men mer et skifte med varig endring», sier de.

Samfunnsgeograf og lektor ved Markedshøyskolen Karl-Fredrik Tangen er mer kritisk. Han sier: «Tanken om at du må utsette de umiddelbare behovene dine, er en evig klassemarkør. Det gjelder også forholdet til barneoppdragelse. Og kritikken mot overdreven teknologibruk er ikke ny. Å være skeptisk til nye fenomener er en reaksjon som vi treffer på i forskjellige situasjoner opp gjennom historien. Man har vært redd for alt fra langt hår til cowboyfortellinger og VHS-videoer.» Tangen mener at dette ikke er et større problem enn at folk før satt og så på TV, eller at mødre satt og leste ukeblader og pratet med venninnene sine foran ungene. «Det ligger i moralen vår at ny teknologi er skummel», sier han.

For lite kritiske

Lars Bratberg mener derimot at vi har vært for lite kritiske. 42-åringen mener han tilhører en generasjon som har vært veldig opptatt av alt nytt, og som har glemt å stille spørsmål underveis. «Det virker som om vi nesten ikke har lagt merke til at vi sakte, men sikkert har endret atferdsmønster. For noen fungerer det greit, for andre ikke. Personlig føler jeg meg som en bedre pappa når jeg ikke blir forstyrret av andre enn ungene mine», sier han.

A. Spørsmål til teksten «Operasjon avlogging».

1. Hvorfor har mange nordmenn problemer med parforholdet og nattesøvn?

Mange nordmenn har problemer med parforholdet og nattesøvn fordi gjennomsnittsnordmannen sjekker smarttelefonen sin 150 ganger i døgnet, eller hvert sjette minutt.

2

2. Hvorfor får lille Mads Bratsberg vokse opp med en mer nærværende pappa enn storesøstrene fikk?

Mads får vokse opp med en mer nærværende pappa enn storesøstrene fikk fordi ^{hans} pappa hadde konfrontasjonen med datteren. Etter det begynte pappa å sette mobilen på lydløs og legge den i gangen. Nå hver ettermiddag skruer han av mobiltelefonen.

3. Hvorfor stiller Karl Fredrik Tangen seg kritisk til påstanden om overdreven teknologibruk i våre dager?

Karl Frederik Tangen stiller seg kritisk fordi han synes at det å være skeptisk til nye fenomener er en reaksjon som vi treffer på i forskjellige situasjoner opp gjennom historie, at det ligger imoraleen vår.

4. Hvorfor er Lars Bratsberg kritisk til teknologibruken i den generasjonen han tilhører?

Lars Bratsberg er kritisk fordi en generasjon han tilhører har vært opptatt av alt nytt og har glemt å stille spørsmål underveis.

B. Fullfør setningene slik at innholdet blir det samme som i artikkelen.

1. Da sjuåringen spurte ham, svarte han beroligende.
holdt han ett øye på henne og det andre på mobilen.
2. Generasjonen over 30 år er den siste generasjonen som
husker hvordan verden var uten Internett.
3. Boken Logg av har blitt skrevet det siste
halvannet året av Lars Bratsberg og Thomas Moen.
4. I forskjellige situasjoner opp gjennom historien har mennesker
vært skeptiske til nye fenomener. ^{reaksjoner}
5. Lars Bratsberg føler seg som en bedre pappa når han ikke blir
forstyrret av andre enn ungene sine.

C. Parsetninger

Fullfør setningene i linje B nedenfor.

Innholdet i setning B må være det samme som i setning A.

1. A. Sjuåringen spurte: "Pappa, elsker du egentlig mobilen din høyere enn meg?"

B. Sjuåringen spurte om pappa egentlig elsker /elsket mobilen sin høyere enn henne.

2. A. Bratsberg mener ikke det er en god idé å logge helt av. Det mener ikke Moen heller.

B. Verken Bratsberg eller Moen mener det er en god idé å logge helt av.

3. A. Det har blitt sagt av flere at det er viktig å begrense sin egen teknologibruk.

B. Det har blitt sagt av flere at det er viktig med begrensning av folks egen teknologibruk.

4. A. Mobiltelefonen forstyrrer parforholdet.

B. Parforholdet blir forstyrret av mobiltelefonen.

D. Ordlaging

Fyll ut de åpne feltene.

Substantiv	Verb	Adjektiv/partisipp
<u>en overraskelse</u>	<u>å overraske</u>	overraskende
en forstyrrelse	<u>å forstyrre</u>	<u>forstyrret</u>
<u>en endring</u>	<u>å endre</u>	endret
<u>en refleksjon</u>	å reflektere	<u>reflektert</u>

en overdrivelse	å overdrive	overdreven
en begrensning	å begrense	begrenset
en kritikk	å kritisere	kritisert / kritiserende

E. Substantiv – adjektiv

Sett inn adjektivet og substantivet i riktig form i setningene.
Begge ordene skal være med i alle setningene.

god – idé

1. Kan du fortelle om noen av de gode/beste ideene dine?
2. Hun hadde en mye bedre idé enn resten av gruppa.
3. Kan du komme med noen gode ideer ?
4. Dette er den beste ideen du noen gang har hatt.

F. Verb

Skriv verbene i riktig tid. Bruk riktig ordstilling. I noen setninger kan det være nødvendig å sette inn et hjelpeverb.

1. Jeg kunne forstå / ha forstått ulike dialekter bedre hvis

jeg - forstå

Jeg hadde hatt mer kontakt med flere

jeg - ha

personer som snakker dialekt.

2. I det siste har jeg lyttet mye på lydbøker.

jeg - lytte

For et år siden gjorde jeg aldri det.

jeg - aldri - gjøre

3. Hvorfor hørte du ikke på meg

du – ikke – høre

da jeg holdte foredraget mitt i går?

jeg holde

4. Han sier at han aldri skal spille dataspill igjen,

han – aldri – spille

for han hadde en negativ opplevelse med dataspill

han ha

i fjor.

G. Setningsbinding

Knytt sammen de to setningene ved hjelp av ordene som står i parentes. Du kan bytte om på rekkefølgen av setningene, men det logiske innholdet må være det samme.

Spørsmålet var ikke direkte overraskende. Han ble usikker.

(selv om) Selv om spørsmålet ikke var direkte overraskende, ble han usikker.

(likevel) Spørsmålet var ikke direkte overraskende. Likevel ble han usikker.

Bedrifter kjører mobilfrie møter. De ansatte blir alltid forstyrret.

(fordi) Bedrifter kjører mobilfrie møter fordi de ansatte alltid blir forstyrret.

(derfor) De ansatte blir alltid forstyrret. Derfor kjører bedrifter mobilfrie møter.

(så) De ansatte blir alltid forstyrret så bedrifter kjører mobilfrie møter.

III Stil

Velg bare én av oppgavene. Skriv en stil på ca. 300 ord.

Oppgave 1

Den teknologiske utviklingen de siste 15 årene har resultert i et samfunn hvor digitale verktøy som for eksempel smarttelefon, nettbrett og pc tar stadig mer av vår oppmerksomhet i hverdagen. Hva tror du dette gjør med oss som mennesker? Hva er dine tanker om denne utviklingen?

Overskrift: *Teknologien og mennesket*

Oppgave 2

Fortell om språksituasjonen i hjemlandet ditt: Er det mange språk der? Er det ett eller flere offisielle språk? Hvordan er dialektenes posisjon? Er det vanlig å beholde dialekten sin når man flytter, og er det akseptert at dialekt brukes i offentlige sammenhenger som for eksempel i parlamentet?

Overskrift: *Språksituasjonen i hjemlandet mitt*

Oppgave 3

«Hjemmelekser er urettferdig fordi ikke alle foreldrene har kunnskap nok til å hjelpe barna med leksene. Dessuten fører lekser til stress og krancling hjemme. Når de voksne er ferdig med arbeidsdagen sin, har de fri. Når barna er ferdig med sin arbeidsdag, har de likevel mer jobb å gjøre hjemme. La barna gjøre leksene på skolen den siste timen hver dag, så kan de komme hjem og ha tid til å være sammen med familie og venner, eller drive med sport og andre aktiviteter.»

Dette skriver en frustrert far i et avisinnlegg. Hva mener du om saken? Bruk gjerne dine egne erfaringer.

Overskrift: *Hjemmelekser*

Oppgave 4

«Konflikten mellom kvinnen og mannssamfunnet er kjernen i *Et dukkehjem* (1879)», skriver litteraturprofessor Edvard Beyer. Hvordan kommer denne konflikten fram i det bildet vi får av hovedpersonen i skuespillet, Nora? Synes du at *Et dukkehjem* er relevant for å sette lys på kvinnens stilling i samfunnet i dag?

Overskrift: *Kvinnen og mannssamfunnet i Et dukkehjem*

Stil.

Hjemmelekser.

I denne oppgaven vil jeg ta for meg forskjellige aspekter knyttet til diskusjon om hjemmelekser. Introduksjonen av oppgaven min skal inneholde den nåværende diskusjonen og dens viktigste spørsmål. Moredelen innebærer de forskjellige synspunktene som har relasjon til dette problemet og er grunnleggende for det. Konklusjonen min samler opp de ideene som kommer opp i stilen og viser min egen mening på dette spørsmålet.

Hva kan gjøres for at både barn og foreldre blir glade i en måte hvordan hjemmelekser oppstår? Hva er det viktigste: at barn får en rekke hjemmelekser og utvikles, eller at foreldre kan slippe av ette jobb uten å gjøre lekser med barn? Svarene på disse spørsmålene er helt avhengige av hva man prioriterer. Ofte får barn flere hjemmelekser, og de bør sitte hjemme etter vanskelige dager på skole for å fullføre dem. Noen av barna går på SFO, noen får ikke plass på SFO og bør gjøre lekser hjemme. Men skal vi tenke på at foreldrene blir slitne etter arbeidsdagen, eller skal vi tenke på barnas

utvikling? Kanskje vi må tenke på muligheter av forskjellige skoler?

På det første har alle foreldrene kunnskap til å hjelpe barna med leksene. Fra dag til dag kommer foreldre stresset fra jobb og har ansvar for å gjøre hjemmelekser med sine barn. Med tiden kan det oppstå krangling mellom to foreldre om hvem som skal sitte med barnets hjemmelekser. En del folk kan være enige om at både foreldre og barn trenger å slappe av. Mens andre vil si at det er foreldres ansvar å utvikle sine barns egenskaper. Flere synes at skolesystemet bør gjøre slik at barna gjør leksene på skolen den siste timen hver dag. Men hvem skal sitte med barn på skole hvis foreldre ikke ~~vil~~ er villige til å gjøre det?

På det andre, har de norske skolene SFO. Man må betale for SFO, og der kan barn gjøre lekser eller være sammen med andre barn. Imidlertid kan flere av foreldrene (som vi ser i oppgaven) tro at det er bedre hvis barna gjør leksene på skolen den siste timen. Betyr det at skoler skal ha kortere undervisninger? Hva kan elever lære i en slik kort periode da? De norske skolene har

ikke tilstrekkelig tid for å fullføre læreplaner. Planene oppstår som et mål. Dette skjer på grunn av at klassene er fulle, pga. det ikke er nok vikarer. Den norske skole lager klasser med forskjellige nivåer av egenskaper (og det er bra). Men det betyr at lærere bruker mye tid for at alle skal forstå materiell. Her peker jeg på at det ikke er nok tid for undervisning. Hvis vi hadde introdusert hjemmeleksene i den siste timen på skolen, skulle det ha vært ikke mye tid å lære noe.

Hjemmelekser hjelper å studere hva elever ikke forstår i klasse og kanskje trenger mer tid. Selv om det kan brukes mye tid på å fullføre hjemmelekser, øver elever i det de ikke er så flinke. De kan også øve i det de har peiling å studere mer dypt. På den samme tiden må foreldre ikke glemme å kontrollere at barn ikke sitter bare med hjemmelekser, men at de får tid for å drive sport og andre aktiviteter.

^{også}Avslutningsvis vil jeg understreke at jeg er bekymret over dette temaet ~~også~~ mye. Barn bør ha barndom og tid for å

kose den. Samtidig forstår vi at undervisningen på skolen legger grunnlag for barns utvikling, oppdragelse og åpent talenter. Derfor synes jeg at hjemmelekser er kjempe nødvendige for at barn finner seg selv, finner hva de liker, og hva de vil studere i fremtid. Som jeg beskriver i min oppgave, er det ikke alltid lett å organisere fullføring av hjemmelekser på skole. Vi må kjempe for det beste, selvfølkelig, og ikke glemme om at foreldre tar ansvar over ^{sine} barn og deres utvikling og utdannelse. Sport og andre aktiviteter er ikke mindre viktige for barn, foreldre bør huske det. Alt dette er en del av foreldres hverdagskabal.